Ἐπαρχίαι Δέρκων ἢ Μέτρων.

397

«Τῆς ἐνοριακῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυζίκου ἐπὶ τὰ χωρία τῆς μητροπόλεως Δέρκων καὶ τὰ τῆς ἐπισκοπῆς Μέτρων μαρτυρίαν κεκτήμεθα σπουδαιοτάτην ἐν γράμματι τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Μάρκου τοῦ κατὰ κόσμον Ξυλοκαράβη, ἀπονέμοντος ἔξαρχον τῷ 1466 εἰς τὰ χωρία τῆς τε μητροπόλεως Δέρκων καὶ τῆς ὁμοτέρμονος ταύτῃ ἐπισκοπῆς, ὅπως συναθροίσῃ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυζίκου ἀπό τε συνοικιῶν καὶ «κανονικῶν» — ἐπιτιμῶντος ἐγγράφως τοὺς κληρικοὺς ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιαστικῶν τούτων παροικιῶν ὡς ἀπὸ πολλοῦ σιωπῶντας οὐδ' ἀναφερομένους αὐτῷ περὶ ὑποθέσεων οἱωνδήποτε, καὶ διατάττοντος τοὺς ἱερεῖς ἵνα ποιῶνται τὴν ἀναφοράν, τὸ μνημόσυνον δηλ. τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατὰ τὰς ἱερουργίας.

Φαίνεται λοιπὸν ἀπὸ τούτου τοῦ γράμματος σαφῶς ὅτι κατ' ἐκεῖνον τοῦ χρόνου καὶ ἔτη τινὰ πρὸ τῆς ἁλώσεως, ἥ τε μητρόπολις καὶ ἡ ἐπισκοπή, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἕνεκα σεισμῶν, λοιμῶν, πειρατῶν, καὶ ποικίλων καιρικῶν ζημιῶν, εἰς τοιαύτην ἀποσύνθεσιν καὶ ζημίαν φοβερὰν περιῆλθον, ὥστε τὰ χωρία τούτων ἀμφοτέρων νὰ προσαρτηθῶσιν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κυζίκου, καὶ κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὰ ἀπὸ τῆς ἱστορίας πορίσματα. Τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατριάρχου Μάρκου συνέταξα μετὰ τῶν «Μνημείων τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν», ἃ συνεξέδωκεν ἐν τῷ Β΄ τόμῳ τῶν «Μνημείων τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων» ὁ φίλος μου κ. Δημήτριος Γρ. Καμπούρογλους, ἐπιτυχῶς καὶ ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ.

~~Ἄρα~~ ἡ ἐπί τινων χωρίων, ἢ πάντων, τῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ ἐπι-

Μ. Γεδεών
Τὰ κατὰ καιρὸν ὅρια τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κυζίκου καὶ τῆς ἐπισκ. Δέρκων
Ἐκ. Ἀλήθεια 1917 σ. 100

σκόπου Μετρῶν προσωρινὴ δικαιοδοσία τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κ/πό-
λεως ὀλίγον διήρκεσε χρόνον, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν βεβαίως πρὸ τῆς
ἁλώσεως, δι' οὓς ἐξέθεμεν ἀνωτέρω λόγους. Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ μεγαλουρ-
γὸς Μωάμεθ ὁ Πορθητὴς διέταξε νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν πρω-
τεύουσαν τοῦ κράτους ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν νέοι κάτοικοι, πολὺ λο-
γικὸς καὶ πρόσδεκτος φαίνεταί μοι ὁ συνοικισμὸς ἐκ νέου καὶ
τῶν ἐρήμων χωρίων τῆς ἐπισκοπῆς Μετρῶν, καὶ κατόπιν, τῶν
τῆς μητροπόλεως Δέρκων. Τῷ 1490, κατὰ τὴν τοῦ Μακαρίου
Βησσαρίωνος (ἂν ἦσαν δύο Βησσαρίωνες) ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς
Δημητριάδος εἰς τὴν μητρόπολιν Λαρίσσης μετάθεσιν, ὁ Ἡρα-
κλείας, οὐ προσελθὼν εἰς τὰς ψήφους, ἀπέστειλε τὴν ἑαυτοῦ
ψῆφον, κατὰ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα, διὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἐπι-
σκόπου Μέτρων· καὶ δείκνυται λοιπὸν ἀπὸ τοῦ γράμματος (ἀ-
ναγν. ἐν σελ. 19 τοῦ Β' τόμου τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθ-
νολογ. Ἑταιρείας) ὅτι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1466—1490 νέαν ἔλα-
βε σύστασιν ἡ πρὶν τῇ τοῦ Κπόλεως ἐνορίᾳ συγχωνευθεῖσα ἐ-
πισκοπὴ Μέτρων ἢ Μετρῶν.

Ἐν τούτοις ἡ ἐκκλησιαστικὴ κυριαρχία τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κ/-
πόλεως ἐπὶ τινων χωρίων τῆς ἐπαρχίας Δέρκων ἐξηκολού-
θησεν ἐξασκουμένη, ὅτε μόλις περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΖ' ἑκα-
τονταετηρίδος ἀπαντῶμεν μνείαν τῆς μητροπόλεως ταύτης,
χειραφετουμένης, ὡς σήμερον λέγομεν. Ἐν τῷ μικρῷ μου
βιβλιαρίῳ τῷ φέροντι τίτλον «Λίθοι καὶ Κεράμια» ἐξέδωκα
τὸν τῆς ἀποκαταστάσεως συνοδικὸν τόμον, τοῦ πατριάρχου Ἰω-
αννικίου τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας, ὃς μαρτυρεῖ ὅτι τὰ πατριαρχι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τά χωρία τά λεγόμενα «χάσια» ἦσαν «ἄνωθεν μέν ὑπό τήν πατριαρχικήν ἐξουσίαν, ὥστε καί δικαιώματα καί εἰσοδήματα τούτων παραιτεῖσθαι τόν κατά καιρούς πατριάρχην, πρότερον μέν ἀρχιεπισκοπήν οὖσαν καί τό τῆς μητροπόλεως ὄνομα ἐκτήσαντο, ὡς ἐν τοῖς παλαιοῖς Νομίμοις εὑρίσκεται, ἐρημωθεῖσαν δέ τῇ τε τοῦ καιροῦ ἀνωμαλίᾳ καί ταῖς καιρικαῖς ἐπιφοραῖς ὥστε μή δύνασθαι καθέδραν εἶναι ἀρχιερατικήν» κλπ. Ἐπειδή δέ καί πολλαί ἀταξίαι καί σκάνδαλα συνέβαινον, διότι τινά τῶν χωρίων ἐδίδοντο «κατά φιλοτιμίαν πατριαρχικήν» εἰς τούς ὀφφικιάλους τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὁ Ἰωαννίκιος ἀνασυνίστησι τήν μητρόπολιν, προσθείς καί τά δύο τοῦ Καλαμάτου χωρία, Θεραπεῖα καί Μπουϊντερε (ὡς αὐτά γράφει) καί ὥρισε να λέγηται ἡ μητρόπολις αὕτη «Δέρκων καί Νεοχωρίου τοῦ ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ» — καί να παρέχῃ κατ' ἔτος τό βασιλικόν χαράτζιον δηλ. διά τα σαράντα χωρία, τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ «καί τάς κατά καιρόν ρυθμιζομένας κατ' ἀναλογίαν πατριαρχικῆς ζητείας».

Εἰς τήν «Νομικήν Συναγωγήν» τοῦ Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, μετά τόν περί ἀνασυστάσεως συνοδικόν τόμον τάττεται τό ὑπόμνημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ πρώτου, μετά διακοπήν διακοσίων πεντήκοντα σχεδόν χρόνων μητροπολίτου, σπουδαιότατον διά τήν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τῶν Δέρκων παροικίας ἔγγραφον· ὡς τοιοῦτο δ' ἐκδίδωμι νῦν ἐνταῦθα.

«Ἐπειδή τῶν πατριαρχικῶν χωρίων τῶν λεγομένων νῦν χασίων, δι' ἅς εἴρηται αἰτίας ἐν τῷ ἀντικρύ συνοδικῷ τόμῳ, τμηθέντων καί προσβιβασθέντων εἰς μητρόπολιν, μετά τῶν Θεραπείων

καὶ [illegible], τῇ συνοδικῇ διασκέψει, καὶ χρείας ἀναγκαίας οὔσης ἐπὶ ἐκλογῇ προσώπου ἀρχιερατεύσοντος ἐν τῇ αὐτῇ, ὀνομασθείσῃ, ὡς πρότερον, μητροπόλει Δέρκων καὶ Νεοχωρίου, ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς, προτροπῇ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἰωαννικίου, συνήλθομεν ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου τοῦ ἐν τῷ Φαναρίῳ, καὶ ψήφους κανονικὰς ποιησάμενοι δι' αὐτήν, πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν ἱερομόναχον κὺρ Ἀθανάσιον, δεύτερον δὲ τὸν ἱερομόναχον κὺρ Εὐθύμιον, καὶ τρίτον τὸν ἱερομόναχον κὺρ Ἄνθιμον. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγράφησαν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. — αχνε', ἰουνίῳ, ἰνδικτιῶνος η'.

Μετρῶν Ἐπισκοπή. Μέσα 15ου ἐκ. 1466-1490

Μ. Γεδεών
Ἐκκλ. Ἀλήθεια
1917 Χρ. 8
Σ. 100

395

Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κρήνης ὁ πληθυσμὸς τῶν ὀρθοδόξων ἠλαττοῦτο καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔμενεν ἢ νὰ χάνη καὶ αὐτὸς ἐπαρχίας καὶ χωρία κατ' ἐπίδοσιν. ~~Καὶ ἐπειδὴ [illegible]~~ Τοσοῦτον δ' ἐξησθένησαν τὰ χωρία τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Δέρκων (τὰ ὁποῖα προσήρτησεν εἰς τὴν συγχωνευθεῖσαν ἐνορίαν του) ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ συντηρήσωσι τὸν τῆς κοινότητος ἀρχιερέα.

Εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν ἀνάγεται σχεδὸν μέσα τῆς ΙΕ' ἐκ. καὶ ἡ τῶν Μετρῶν ἢ Μέτρων ἐπισκοπή, χωρὶς καὶ αὐτὴ γενομένη τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Νέας Ῥώμης, συγχωνεύσασα τὴν μητροπολιτικὴν ἐνορίαν Δέρκων. Τοιουτοτρόπως ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ δικαιοδοσίας ἐπέκεινα καὶ τῆς ἀρχικῆς ἐνορίας τοῦ Δέρκων.

Ἐπὶ τῆς ἀγῶνος κατέκλυσε καὶ τὴν ἐπισκοπὴν Μετρῶν, ἄγνωστον δ' εἶπα προεχώρησε καὶ μέχρι Βιζύης ἢ μέχρι Τυρολόης.

Τῆς ἐνοριακῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κώδωνος πρὸς τὰ χωρία τῆς μητροπόλεως Δέρκων καὶ τὰ τῆς ἐπισκοπῆς Μέτρων μαρτυρίαν κεκτήμεθα σπουδαιοτάτην ἐν γράμματι τοῦ πατριάρχου Μάρκου τοῦ Ξυλοκαράβη, δι' ὅπερ τὸ ἔτος τῷ 1466 εἰς τὰ χωρία τῆς μητροπόλεως Δέρκων καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι ταύτης ἐπισκοπῆς ὅπως συνεισφέρωσι τὰ δικαιώματα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κώδωνος ἀπὸ τῶν συνοικεσίων καὶ κανονικῶν, ἐπιτιμῶν ἐγγράφως τοὺς κληρικοὺς ἀφαιροῦντας τὰ ἐκκλησιαστικὰ ταῦτα παροικιῶν

ἀπὸ πολλοῦ σιωπῶντας, οὐδ' ἀναφερομένους αὐτῶν περὶ ὑποθέσεων
οἱωνδήποτε, ἢ παραλλάττοντος τοῦ λόγου ἵνα ποιῶνται τὴν ἀναφοράν, 396
τὸ μνημόσυνον δηλ. τοῦ ὀνόματός σου κατὰ τὰς λειτουργίας.
Δείκνυται λοιπὸν ἀπὸ τοῦτον τοῦ γράμματος σαφῶς, ὅτι καὶ ἐκεῖνο
τοῦ χρόνου ἢ ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς ἁλώσεως, ἥ τε μητρόπολις ἡ ἐπισκοπὴ
περὶ ὧν ὁ λόγος, ἕνεκα σκοπῶν, λοιπῶν, σημαντικῶν ἢ ποικίλων καιρικῶν
λόγων, εἰς ἀσιάστην ἀποσύνδεσιν ἢ [illegible] φοβερὰν [illegible], ὥστε
τὰ χωρία τούτων ἀμφοτέρων νὰ προσαρτηθῶσιν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν
Κρόγιας καὶ κατὰ τὸ δίκαιον ἢ κατὰ τὰ ἀπὸ τῆς ἱστορίας πορίσματα.
Τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατριάρχου Μάρκου συνέλεξα μετὰ τῶν «Μνημείων
τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν», ἃ συνεξέδωκεν ἐν τῷ Β΄ τόμῳ
τῶν «Μνημείων τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων» ὁ κ. Δημήτριος Γρ.
Καμπούρογλους, ἐκτυπώσας [illegible] βιβλίῳ.
Ἀλλ' ἡ ἐπί τινα χρόνον, ὡς φαίνεται, τῇ ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ ἐπισκόπου
Μέλρων προσωρινὴ δικαιοδοσία τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κρόγιας διήρκεσε
[illegible] χρόνον, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν βεβαίως πρὸ τῆς ἁλώσεως,
δι' οὗ ἐγένετο ἤδη [illegible] λόγος. ~~Ἀλλ' ἀφοῦ [illegible]~~
Τῷ 1490, κατὰ [illegible] τοῦ παλαιοτέρου Βησσαρίωνος (ἦσαν δύο Βησ-
σαρίωνες) ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς Δημητριάδος εἰς τὴν μητρόπολιν
Λαρίσσης μετάθεσιν, ὁ [illegible], οἱ προσελθὼν εἰς τὰς ψήφους,
ἀπέρριψε τὴν [illegible] ψῆφον, κατὰ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα, διὰ
τοῦ ἐπὶ αὐτὴν ἐπισκόπου Μέλρων.
Καὶ δείκνυται λοιπὸν ἀπὸ τοῦ γράμματος (ἀνάγν. ἐν σελ. 19 τοῦ
Β΄ τόμου τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς Ἐθνολογ. Ἑταιρίας) ὅτι μεταξὺ
τῶν ἐτῶν 1460-1490 νέαν ἔλαβε σύστασιν ἡ πρὶν τῇ τοῦ Κρόγιας
ἐνορίᾳ συγχωνευθεῖσα ἐπισκοπὴ Μέλρων ἢ Μελρῶν.